

V odstavci V. kupní smlouvy stanovena byla povinnost žalovaných poskytovat prodávateli nemovitosti V. B. roční důchod 16.000 Kč po dobu jeho života, »a to na podkladě dolarové klausule 1 : 34 hodnoty dnešní koruny československé«.

Již z této doložky samé a také z provedených důkazů je zřejmé, že prodávateli B. šlo o to, aby hodnota jeho ročního důchodu byla pokud možno ustálena pro budoucnost tak, aby dostal v budoucnosti vždy nejméně to, co by hodnotou odpovídalo hodnotě smluvené částky v den smlouvy, jak byla vyjádřena tehdejší její relací k hodnotě dolaru. Tato snaha o ustálení hodnoty vychází také z toho, že měřítkem hodnoty měla původně býti cena dřeva, že však nakonec sáhnuo bylo k dolaru jako vhodnějšímu měřítku hodnoty. Není o tom pochybnosti, že o této snaze prodávatelově, a tedy o jeho úmyslu v této příčině věděla také strana žalovaná.

Je sice pravda, že tu výše důchodu B. byla spjata s osudem dolaru, lépe řečeno s relací kursovou obou měnových jednotek; než právě zcela jasný a také projevený účel doložky, totiž ustálení hodnoty plnění se strany žalovaných, odporuje tomu, že by za všech okolností měla býti rozhodující jakákoli změna v relaci hodnot bez zřetele k jejímu důvodu a jmenovitě také devalvace dolaru úmyslným zásahem vládní moci, na kterou žádná strana nepomýšlela a za daných okolností ani pomýšlet nemohla. Za určitých okolností mohla míti z dolarové doložky prospěch žalovaná strana, kdyby totiž ke změně relace kursů bylo došlo na peněžním trhu přirozeným vývojem věcí, s nímž strany mohly počítati a jmenovitě, kdyby ke změně došlo změnou hodnoty tuzemské měnové jednotky, to jest jejím zvýšením. V tom smyslu nelze tedy ani říci, že by byla doložka sloužila výlučně zájmům jenom jedné strany, totiž prodávatele B. Že pak tomuto šlo o ustálení hodnoty jeho nároku, je uznati za přirozené, když přece šlo o vymezení doživotního důchodu.

Z odstavce V. kupní smlouvy je zřejmé, že předmětem smlouvy a také platidlem byla a zůstala tu částka určená v Kč a že relace dolarová byla tu jenom měřítkem k určení tehdejší hodnoty tuzemské měnové jednotky, že však jinak cizí valuta neměla býti předmětem smlouvy ani platidlem: podle toho mělo se prodávateli v budoucnosti dostati důchodu nejméně v téže hodnotě, jakou v době smlouvy představovala smluvená částka 16.000 Kč, čemuž konečně nasvědčuje také ta okolnost, že tato částka jako výše smluveného plnění měla býti podle odst. X. kupní smlouvy vyznačena v pozemkové knize.

Renta (pozdější splatnost dávek) v žalobních petitech.

Podle § 406, 2. věty c. ř. s. »při nárocích na výživné může žalovaný býti také odsouzen k dávkám, které dospějí teprve po vydání rozsudku«. Jinak může býti žalobě vyhověno jen tehdy, jde-li o plnění splatné alespoň v čas vynesení rozsudku. Judikatura vykládá slovo »výživné« velmi přísně a nepřipouští odsouzení pro dávky splatné po vynesení rozsudku ani v tak typických případech, jako jsou na př. žaloby na náhradu škody pro nepřihlášení k pensijnímu nebo starobnímu pojištění. Tomuto stanovisku dán byl zejména výraz v rozh. n. s. z 26. ledna 1935, Rv I 1912/33, Vážný 14.121. Šlo o nárok na náhradu škody pro nepřihlášení k pensijnímu pojištění a nejvyšší soud uvedl v důvodech:

V souzeném případě jde o nárok na vdovské opatření (důchod) a vychovávací příspěvek podle § 14 a) zák. čís. 89/1920 Sb. z. a n. a tyto ušlé příjmy musí žalovaná nahraditi žalujícím, avšak první soud mohl je přisouditi podle § 406 c. ř. s. jen, pokud byly splatny do dne vynesení rozsudku, to jest do dne 17. května 1932. Výjimka druhé věty § 406 c. ř. s. tu nepřichází v úvahu, ježto požitky, o které jde, nejsou výživným, nýbrž jsou jako pense vůbec, i když sloužiti mají k výživě, úplatou za konané služby, které se zaměstnanci nebo jeho pozůstalým vyplácejí po rozvázání služebního poměru. Ten, kdo k poskytování těchto požitků byl by podle zákona o pensijním pojištění povinným, nemá vyživovací povinnost (viz sb. n. s. č. 9654). Proto nebylo lze přisouditi tyto požitky pro dobu po vynesení rozsudku, jak se v § 406 c. ř. s. (v druhé větě) výjimkou stanoví jen pro výživné, a bylo tudíž zamítnouti pro tentokrát žalobu, pokud bylo v ní žádáno odsouzení žalované k placení požadovaných požitků také pro dobu po vynesení rozsudku prvního soudu (viz též sb. n. s. č. 12.663). Žádaly-li žalobkyně přisouzení požitků, o kteréž jde, bez jakéhokoliv omezení, nevadí ustanovení § 405 c. ř. s. tomu, aby jim byly tyto požitky přisouzeny, pokud již nastala jejich dospělost v čase vynesení rozsudku, neboť jde tu o méně a nikoliv o něco jiného.

Z tohoto rozhodnutí není zřejmo, namítala-li žalovaná strana včas předčasnost žaloby co do nesplatných dávek. Proto působilo jakousi nejistotu, když v jiných podobných případech bylo žalobám na rentu plně vyhověno, na př. v rozh. z 12. června 1936, Rv I 2204/34, Vážný 15.287, a mnohých jiných.

V rozh. ze 4. února 1938, Rv II 728/37, Pracovní právo 1938/5, vyslovil nejvyšší soud zásadu, že

»soudy nemohou z moci úřední přihlížeti k otázce předčasnosti, i když se domáhá žalobce náhrady škody, splatné po vynesení rozsudku prvním soudem«.

V odůvodnění se praví, že stanovisko rozhodnutí č. 14.121 je správné, avšak jestliže žalovaná strana v řízení nižších stolic nenamítla, že v žalobním petitu domáhá se žalobce i prisouzení částek splatných po vynesení rozsudku I. stolice, nelze z úřadu k této námitce později již přihlížeti.

Při tom jest míti na zřeteli, že pokud jde o pracovní soudnictví, lze takovou námitku vznésti jak v I. stolici, tak i v II. stolici, není tedy obmezena jen na řízení v I. stolici.

Judikatura podle našeho názoru jest v této otázce zcela zbytečně strohá, neboť ztratí-li někdo »vyživovací důchod« zaviněním škůdce, který za to odpovídá, pak *damnum emergens* jest celý ušlý vyživovací důchod. Dalo by se tedy velmi dobře odůvodniti to řešení, že žalovaný má býti odsouzen k celé náhradě škody, jejíž výše jest známa; vždyť tato škoda v plné výši vznikla v době před rozsudkem I. stolice a po síce škůdcova nemůže býti výhodnější, než by byla po síce osoby, povinné k vyživovacímu důchodu, nebýti tu škodné souvislosti, z které se žaluje.

Takové stanovisko by bylo lze odůvodniti mnohem spíše, nežli řešení, kterého se proti jasnému znění

zákona dostalo pohledávkám účastným dlužnických úlev, a které vedlo k tomu, že dlužníci byli odsuzováni k placení něčeho, co vůbec ještě povinni platiti nebyli a co pro budoucnost ani nepopírali.

Podle osnovy nového c. ř. s. má pro podobné případy platiti ustanovení odpovídající mnohem lépe potřebám životním § 411, nastupující na místo § 406 c. ř. s., má zníti:

»Odsouditi k plnění lze jen tehdy, když v době vynesení rozsudku dospělost již nastala. Při nárocích na výživné, na důchody nebo na jiné dávky opakující se a nezávislé na vzájemném plnění, lze odsouditi také k plnění, které dospěje teprve po vydání rozsudku.«

Ručení nabyvatele závodu za pojistné.

Podle § 171 zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří ručí ten, kdo n a b y l závodu (hospodářství) za pojistné, jež měl platiti předchůdce, za dobu nejvýše 18 měsíců ode dne n a b y t í zpět počítáno.

Podle § 70 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. o pensijním pojištění ručí ten, kdo p ř e v z a l závod (podnik) za pojistné, jež měl platiti předchůdce, za dobu nejvýše 18 měsíců ode dne n a b y t í zpět počítáno.

Stylisace obou těchto zákonných ustanovení o podmínkách ručení nástupce v závodu je téměř zcela shodná, až na to, že zákon o sociálním pojištění užívá slova »n a b y l« a zákon o pensijním pojištění slova »p ř e v z a l«.

Část odborné literatury je toho názoru, že ve významu těchto dvou výrazů není rozdílu a že ve svém dosahu znamenají obě zákonná ustanovení tolik, že každý, kdo jakýmkoli způsobem nastoupil hospodářskou činnost svého předchůdce, ručí uvedeným způsobem, aniž by přicházel v úvahu právní způsob nabytí závodu.

Tak komentář Dr. Gallas - Dr. Lippert k zákonu o pensijním pojištění uvádí, že